

DE NIEUWSBRIEF VAN HET
ZEEUWS ARCHIEF VERSCHIJNT
VIER MAAL PER JAAR.

BIJLAGE BIJ DE NIEUWSBRIEF
STICHTING REGIONALE
GESCHIEDSBOEFENING
ZEELAND 56, MAART 2001.

Terugblik openingsjaar

Het Zeeuws Archief heeft met 2000 een bewogen maar succesvol jaar afgesloten. Het jaar waarin het Zeeuws Archief haar deuren opende als gefuseerde organisatie in een prachtig gebouw. Op 14 juni 2000 is dit gevierd met de officiële opening door mr. Pieter van Vollenhoven met medewerking van Boudewijn Büch en de popgroep Racoon.

Aantal bezoekers

De teller voor het aantal bezoeken aan de studiezaal bleef op 31 december van het afgelopen jaar nét onder de tienduizend steken. Daarnaast hebben maar liefst 3.185 belangstellenden tijdens één of meerdere open dagen het Zeeuws Archief bezocht, en boven-

dien zijn nog eens 1.873 mensen afzonderlijk in het gebouw rondgeleid. Om tegemoet te komen aan de enorme belangstelling voor het 'nieuwe Zeeuws Archief' zijn in 2000 meerdere open dagen gehouden. In het vervolg zal de zaterdag van de Open Monumentendag de officiële open dag van het Zeeuws Archief worden. Dus dit jaar bent u van harte welkom op 8 september!

Ook op afstand is het Zeeuws Archief regelmatig bezocht en wel via de elektronische snelweg naar de website www.zeeuwsarchief.nl. Maar liefst 33.400 keer werd het regionaal historisch centrum in Zeeland geraadpleegd.

Cursussen en publicaties

In 2000 zijn twee cursussen georganiseerd in samenwerking met de ZVU, te weten genealogie voor gevorderden en oud schrift voor beginners. Daarnaast heeft aan het eind van het jaar een symposium over de Zeeuwse Zeegeschiedenis plaatsgevonden waar enorm veel belangstelling voor was. Tijdens het symposium is ook het boek "Marinekapiteins uit de achttiende eeuw. Een Zeeuws elftal" gepresenteerd. Eerder vorig jaar gaf het Zeeuws Archief een indrukwekkend boekwerk uit over het Van de Perrehuis genaamd "Een bijzonder huis op een bijzondere plek".

Zeeuws Archief
Hofplein 16
Postbus 70,
4330 AB Middelburg

T (0118) 67 88 00
F (0118) 62 80 94
E info@zeeuwsarchief.nl
I www.zeeuwsarchief.nl

Reguliere openingsrijden:
Dinsdag tot en met zaterdag
van 9.00 tot 17.00 uur.

In de maanden juli en augustus is het Zeeuws Archief op zaterdag gesloten.

Tentoonstellingen

Het Zeeuws Archief is gehuisvest in een prachtig gebouw op een prachtige historische locatie. Dat onderwerp leent zich dan ook bij uitstek voor de semi-permanente tentoonstelling over de geschiedenis van het gebouw en zijn omgeving, getiteld "Een bijzonder huis op een bijzondere plek". Verder zijn in 2000 exposities gehouden over schatten uit het Zeeuws Archief, onder andere over de Middelburgse ontdekkingsreiziger Jacob Roggeveen ("Naar de navel van de wereld: Jacob Roggeveen ontdekt Paaseiland") en een tentoonstelling in het kader van de 400-jarige

betrekkingen tussen Nederland en Japan getiteld "Zeeland en Japan: eilanden in contact".

Tevens zijn enkele kleinere exposities in het archiefcafé opgebouwd. De eerste gedurende korte tijd tijdens de opgravingen van de Noordmonsterkerk voor de deur van het Zeeuws Archief en de tweede naar aanleiding van de aanbieding van het boek "De onderkant van de markt: Archeologie en historie van de Westmonsterkerk te Middelburg" op 3 november 2000 in het Zeeuws Archief.

Eerst ghedruckt 250 Placcaten
De Middelburgse drukkersfamilie Moulert

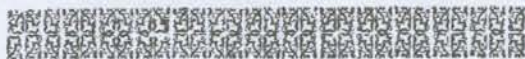
Tot en met 23 juni is de expositieruimte van het Zeeuws Archief gewijd aan de Middelburgse drukkersfamilie

En laet weten eenen yeghelijcken
betreghen hebende eenighe Brieven van Souvereyne oerme uyt rechte vande selve te moghen Cijfchen op de bunnen Schyoomen van Zeelandt/ ghesende segghen ende met die van Wybandt. Dat sy haer niet en verwojdenen uyt rechte vande selve Brieven van Souvereyne op de doofschycken Schyoomen de Cijfcherie te oeffenen / Op pnie dat de selve een ghehoelt zijnde Acht daghen naer Date deser sullen verclaert worden ende sijn van goeden yijne. Ghebaen ter Vergaderinghe vande Hogend. Ed. Heeren Staten van Zeelandt / Int Hoff aldaer tot Middelburgh/ den Seften Junius 1623.

TOT MIDDELBURGH.

By Symon Moulert. Drucker Ordinaris der Ed. Mog:
Heeren Staten van Zeelandt. ANNO 1623.

Een door Moulert gedrukt plakkaat over een besluit ten aanzien van een brief van de heer Van de Perre, gedateerd Londen 19 september 1653. Dit is een voorouder van Johan Adriaen van de Perre, de bouwheer van het Van de Perrehuis waarin het Zeeuws Archief is gehuisvest.

Koop een PLACCAET
Restauratie Cochenille-registerband

In het kader van de Moulert tentoonstelling restaureren medewerkers van de restauratie-afdeling van het Zeeuws Archief een zwaar beschadigde Cochenille-registerband uit het archief van de Staten van Zeeland (inventarisnummer 39). De registerband is momenteel in zeer slechte staat en

Moulert. Drie generaties Moulert leverden drukwerk voor de Staten van Zeeland. De drukker heeft van 1618 tot 1646 duizenden drukwerkjes geleverd zoals plakkaaten met geboden en verboden en de ordonnanties met wettelijke regelingen. Wij kennen er nu slechts enkele tientallen van! Ze zijn onder andere te vinden in het archief van de Staten van Zeeland, dat in het Zeeuws Archief berust.

Plakkaaten waren bedoeld -de naam zegt het al- om aan te plakken. Ze werden op verschillende plaatsen in de stad aan gebouwen geplakt en op de hoeken van de straten voorgelezen door een stadsomroeper, want niet alle mensen konden lezen. De mooiste exemplaren zijn te zien in de tentoonstelling, evenals enkele prachtige boekbanden. Uiteraard geeft de tentoonstelling een beeld van het drukkers- en uitgeversbedrijf. Voorwerpen en materialen afkomstig uit de collectie van De Ammoniet uit Leiden laten het bedrijf herleven in de kelders van het Zeeuws Archief. Losse letters, een zethaak, een handgietinstrument, inktballen, een letterkast, een ijzeren Albion kniehevellers en lijnen waarop vers gedrukte papieren te drogen hangen zijn allemaal te bewonderen. De tentoonstelling in het Zeeuws Archief wordt mede mogelijk gemaakt door boekhandel de Drvkery te Middelburg.

kan niet meer worden geraadpleegd. In de zeventiende eeuw is het indrukwekkende boekwerk vervaardigd van aluin gelooid schapenleer dat geveerd is met de rode kleurstof van cochenille. Cochenille wordt gemaakt van de schildluissoort Coccus cacti uit Latijns Amerika. De puurste en ook meest kostbare soort komt uit een bepaalde streek in Mexico. De specifieke plantensoort waarop uitsluitend vrouwelijke luizen worden gekweekt én de wijze van oogsten hebben invloed op de kwaliteit van de cochenille. Voor het kleuren van de registerband uit het archief van de Staten van Zeeland is de puurste en meest kostbare cochenillesoort gebruikt.

De restauratie van de band kost bijna 3000 gulden. De Ammoniet uit Leiden heeft een met de hand gezet en gedrukt plakkaat over de restauratie van deze bijzondere Cochenille-registerband vervaardigd, in de geest van de plakkaaten die de statendrukkersfamilie Moulert in de eerste helft van de zeventiende eeuw maakte. Het 'PLACCAET TER RESTAURATIE' kost tien gulden. Dit bedrag komt geheel ten goede aan de restauratie van deze bijzondere boekband. De voortgang van de restauratiewerkzaamheden kan op de voet worden gevolgd aan de hand van foto's.

Het PLACCAET TER RESTAURATIE is in een oplage van 250 stuks is gedrukt. Het kan vanaf maandag 12 februari 2001 worden gekocht bij de receptiebalie van het Zeeuws Archief. Het PLACCAET TER RESTAURATIE is ook te koop bij boekhandel de Drvkery, Markt 51 te Middelburg. Het Zeeuws Archief dankt u bij voorbaat voor uw steun!

PLACCAET TER RESTAURATIE
of Zeeuws Archief te Middelburg

laet alle burgers weten dat het zyn taak is om uwe historisch materiaal in zyn collectie heel zorgvuldig te beheren. Zo blijft dit werk van onze voorouders ook in de toekomst voor iedereen beschikbaar. Die taakstelling is soms moeilijk te realiseren. Daarom geven wij dit 'Placcaet ter Restauratie' uit. Ont werden plakkaaten uitgevaardigd door gewestelijke en plaatselijke overheden en dienslen te om nieuwe voorschriften bekend te maken / belastingheffingen aan te kondigen en wat dies meer is. Meestal verschenen dit plakkaaten in twee vormen: alleerst als een klein boekje en daarnaast als een 'Placcaet om te plakken' / dus als een affiche. Ons Placcaet is 'om te plakken' / maar de inhoud wijkt sterk af van de historische voorbeelden / want wij gebieden of verbieden niet en wij hebben geen belastingen / maar wij vragen met dit drukwerk uw steun voor het volgende. In het 'Archief van de Staten van Zeeland' bevindt zich een aantal bijzondere banden die in zo'n slechte staat zijn / dat ze niet ingezien kunnen worden. Die banden bevatten enkele jaargangen handgeschreven Notulen van de Vergaderingen van de Heeren Staten van Zeeland. Dit is uniek en belangrijk materiaal voor de geschiedenis van Zeeland. Restauratie van deze banden is absoluut noodzakelijk om ze voor gebruik te behouden / maar dat is door de aard van de banden niet eenvoudig. Het gaat hier om zogenaamde Cochenille-registerbanden in groot formaat. Zij zijn onstreeks 1600 vervaardigd van aluin gelooid schapenleer / dat men door toepassing van de kleurstof cochenille rood verveerde. Rode kleurstof werd vaak gemaakt uit plantaardig materiaal / zoals meekrap of gersapje brazilhout. Cochenille was echter van dierlijke oorsprong en werd van bepaalde schildluissoorten gemaakt / waarbij de Coccus cacti-soort uit Mexico de mooiste kleurstof opleverde. Door de zeer arbeidsintensieve teelt van de luizen was cochenille uitzonderlijk duur. De restauratoren van het Zeeuws Archief staan dus voor een moeilijke en kostbare taak. Naar schatting kost de restauratie van zo'n band bijna 3000 gulden. **Wie zit, dat wij vragen om uw steun. U kunt ons helpen door dit Placcaet ter Restauratie te kopen: de opbrengst ervan is volledig bestemd voor de restauratie van de rechte Cochenille-registerband. Akkoord gedaan te Middelburg in het Van de Perrehuis op 12 februari 2001.**
De Directeur van het Zeeuws Archief drs. R.L. Kroes.

Dit plakkaat is voor tien gulden te koop bij het Zeeuws Archief. De opbrengst komt geheel ten goede aan de restauratie van de Cochenille registerband.

Lezing en workshop Drukken als Moulert

Wilt u uw eigen 'restauratie-plakkaat' drukken, dan kan dat op vrijdag 6 april 2001. Van 13.30 tot 16.30 uur wordt in het Zeeuws Archief een lezing/workshop georganiseerd door de Werkgroep Historie en Archeologie van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen en het Zeeuws Archief. Het eerste gedeelte wordt verzorgd door drs. Thijs Weststrate uit Oldenzaal. De heer Weststrate is verantwoordelijk voor de inhoudelijke kant van de tentoonstelling in het Zeeuws Archief. In het kader van de 'ronde-tafel-gesprekken' van de Werkgroep Historie en Archeologie zal hij een korte inleiding houden over het drukkers-, uitgevers- en boekverkoopbedrijf van de familie Moulert. Vervolgens zal een ronde-tafel-gesprek over dit onderwerp in het bijzonder en over het 17e- en 18e-eeuwse boekdrukkers- en uitgeversbedrijf in het algemeen plaatsvinden tussen de spreker en dr. Piet Verkruijse, werkzaam aan de Universiteit van Amsterdam, drs. Albert Meijer, hoofd afdeling Archieven en Collecties van het Zeeuws Archief te Middelburg en drs. Ronald Rijkse,

conservator oud bezit en bijzondere collecties van de Zeeuwse Bibliotheek te Middelburg. Uiteraard kan het publiek mee discussiëren.

Het tweede gedeelte van de middag wordt verzorgd door De Ammoniet-drukker Gerard Post van der Molen uit Leiden. De Ammoniet is een bekende 'margedrukker' die zich verdiept in oude grafische techniek en vooral veel uitgeeft over boek- en drukgeschiedenis. Na een korte inleiding over drukken in Moulerts' tijd zal de heer Post van der Molen een demonstratie lettergieten verzorgen. Vervolgens kunnen de deelnemers aan de lezing/workshop zelf meewerken aan de totstandkoming van hun 'restauratie-plakkaat' door de laatste drukgang van hun plakkaat uit te voeren op de Albion kniehevelpers die bij de tentoonstelling staat opgesteld. Hun 'restauratie-plakkaat' wordt speciaal met de datum van die dag gedrukt en is voorzien van de handtekening van de directeur van het Zeeuws Archief. Een collectors-item dus!

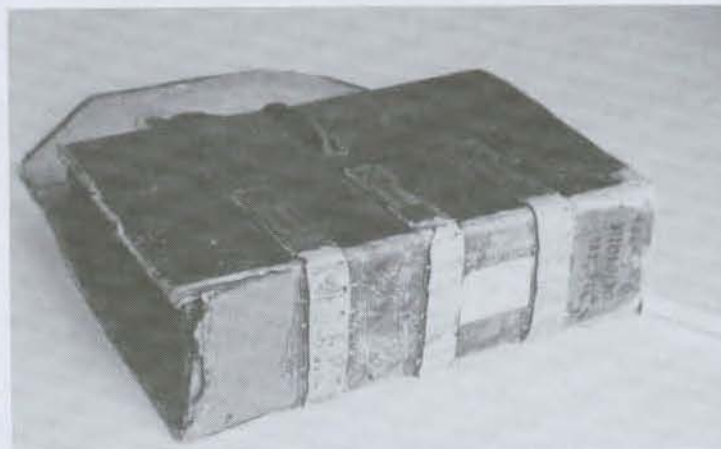
Aanmelding en kosten lezing/workshop zie Agenda.

Collectie Zeeuwse Genealogieën

Het afgelopen jaar ontving het Zeeuws Archief wederom een groot aantal uitgewerkte genealogieën en kwartierstaten. Samenstellers hebben na jarenlang onderzoek de gevonden gegevens gerangschikt en voor publicatie geschikt gemaakt. De aanwinsten worden opgenomen in de Collectie Zeeuwse Genealogieën, zodat iedere geïnteresseerde genealogische onderzoeker kennis kan nemen van eerder onderzoek naar Zeeuwse families of naar families die enkele generaties in Zeeland hebben gewoond. de Jonge, genealogie Schouwen-Duiveland (nr. 740), Arendse, genealogie Walcheren (nr. 741), Vendeville, genealogie Walcheren, Noord-Beveland (nr. 742), Boone, genealogie Walche-

ren (nr. 743), Klap, genealogie Zuid-Beveland (nr. 744), Kloosterman, genealogie Zuid-Beveland (nr. 745), Huijsse, genealogie Walcheren (nr. 746), Stouthamet/Stauthamer, genealogie Zeeuws-Vlaanderen (nr. 747), Berrevoet(s), genealogie Schouwen-Duiveland (nr. 748), Becius, genealogie/notities Middelburg (nr. 749), Du Buisson, genealogie/notities Middelburg (nr. 749), Hamelink, genealogie Zeeuws-Vlaanderen (nr. 750), de Fouw, genealogie Noord- en Zuid-Beveland (nr. 751), Tissink, genealogie Walcheren (nr. 752), Thomas, Douw, de Pree en Meertseman, kwartierstaat Zeeland, Nederland (nr. 753), Weststrate, genealogie, Zuid-Beveland (nr. 754), de Feijter/de Feiter,

genealogie Zeeuws-Vlaanderen (nr. 755), de Zeeuw, genealogieën Zeeland, Nederland (nr. 756), van Overbeke, genealogie Zeeuws-Vlaanderen (nr. 757), Dieleman, genealogie Zeeuws-Vlaanderen (nr. 758), Geilliet/Guilliet, genealogie Zeeuws-Vlaanderen (nr. 759), Matthijssse, genealogie Walcheren (nr. 760), Dronkers, gen. aantekeningen Doel, Liefkenshoek, Bath (nr. 761), Moelker, genealogie Tholen, Zeeland (nr. 762), Poppe, genealogie Walcheren, Boreel en Boreel van Hogelande, genealogie Zeeland, Nederland (nr. 764), de Bree, genealogie, Walcheren (nr. 765), Karemman, genealogie, Veere (nr. 766), van Poelje, genealogie Zeeland (nr. 767), Pouwelse, genealogie Westkapelle (nr. 768), Zwemer-Boon, genealogie, Walcheren, N-Amerika (nr. 769), v.d. Stolpe, genealogie, Schouwen-Duiveland (nr. 770), Van den Bout, genealogie, Schouwen (nr. 771), Addeson, genealogie, Schouwen-Duiveland (nr. 772), Zoetewij, genealogie, Zuid-Beveland (nr. 773), Mol, van Steen en Prins, kwartierstaat, Zeeland (nr. 774)

De zwaar beschadigde Cochenille registerband uit het archief van de Staten van Zeeland is momenteel niet raadpleegbaar vanwege de slechte staat waarin deze verkeert. Het restauratieproject moet daarin verandering brengen.

STILLE TOCHT

MIDDELBURG

Loskade 10.15 uur

Donderdag 20 september '84

De omvang van de archieven die het Zeeuws Archief bewaart wordt uitgedrukt in strekkende meters. Sommige archieven zijn honderden meters groot, andere nemen aanzienlijk minder plankruimte in. De kleinste maat die wij hiervoor gebruiken is '0,1 meter'. Een voorbeeld uit de laatste categorie is het archiefje van het Zeeuws Comité Stille Tochten. Een bescheiden papieren nalatenschap die herinnert aan een periode van grote maatschappelijke betrokkenheid.

Uit solidariteit met de 'dwaze moeders' van het Plaza de Mayo in Argentinië, vrouwen van wie echtgenoten of zonen sinds de junta van generaal Videla (1976-1982) waren vermist, werden in Nederland 'stille tochten' georganiseerd. Na de eerste landelijke tocht in 1980 in Den Haag namen op 15 april 1982 vijfhonderd mensen deel aan de eerste Zeeuwse tocht in Middelburg. De organisatie was in handen van vrouwen uit diverse vrouwenorganisaties die hiervoor samenwerkten in het Zeeuws Comité Stille Tochten. 'Wit hoofddoekje meebrengen' luidde het advies op de affiches waarmee de tochten werden aangekondigd. Al snel werd de aandacht verruimd naar andere Latijns-Amerikaanse landen en liet het comité vrouwen uit deze landen in Zeeland hun verhaal vertellen, onderhield briefwisselingen met hen en organiseerde themabijeenkomsten.

website

www.zeeuwsarchief.nl

Al ruim anderhalf jaar is het Zeeuws Archief op de digitale snelweg te vinden. Via www.zeeuwsarchief.nl kunt u waar ook ter wereld informatie krijgen over wat het Zeeuws Archief is en doet. Uiteraard vindt u hier adres, openingstijden, een plattegrond met routebeschrijving en informatie over de exposities, cursussen en andere activiteiten die er in en rond het Zeeuws Archief te doen zijn. In de rubriek Nieuws kunt u alle persberichten teruglezen en in de Archiefwinkel kunt u een keuze maken uit de publicaties die het Zeeuws Archief verkoopt. Om uw bezoek aan de studiezaal goed voor te bereiden kunt u gebruik maken van het 'Overzicht van archieven en verzamelingen in het Zeeuws Archief', kortweg het 'Archiefoverzicht'. Als extra service biedt de website van het Zeeuws Archief een overzicht van alle andere archiefdiensten en documentatiecentra in Zeeland en van alle historische, heemkundige en oudheidkundige verenigingen.

Let op!:

Vergeet u niet bij uw eerste bezoek aan het Zeeuws Archief een geldige legitimatie (bijvoorbeeld paspoort of rijbewijs) mee te nemen?

Dit geldt voor iedereen, dus ook als u beschikt over een 'oude' bezoekerspas.

Agenda

Tentoonstelling

"Eerst ghedrukt 250 Placcaten:

De Middelburgse drukkersfamilie Moulert 1597-1646". t/m zaterdag

23 juni 2001 van 09.00-17.00 uur.

Toegang gratis.

'Restauratie-plakkaat' te koop voor f 10,-. De opbrengst is bestemd voor de restauratie van een kostbare boekband uit het archief van de Staten van Zeeland.

Lezing/workshop

"Drukken als Moulert"

Tijd: Vrijdag 6 april 2001, 13.30-16.30 uur. Kosten: f 35,-.

Opgave: uitsluitend via e-mail aan info@zeeuwsarchief.nl of briefkaart aan Zeeuws Archief, Postbus 70, 4330 AB Middelburg, met naam, adres, telefoonnummer en de vermelding Aanmelding lezing/workshop "Drukken als Moulert" 6 april 2001

Openingstijden 2001

De studiezaal van het Zeeuws Archief is gesloten op:

- zaterdag 5 mei (Bevrijdingsdag)
- donderdag 24 mei (Hemelvaartsdag)
- zaterdag 8 september Open Monumentendag (studiezaal dicht, maar gebouw open!)
- dinsdag 25 december (eerste kerstdag)
- woensdag 26 december (tweede kerstdag)

De studiezaal van het Zeeuws Archief is normaal geopend op:

- vrijdag 13 april (goede vrijdag)
- zaterdag 14 april (zaterdag voor Pasen)
- vrijdag 25 en zaterdag 26 mei (na Hemelvaartsdag)
- zaterdag 2 juni (zaterdag voor Pinksteren)